

Literatura și Inteligența Artificială (AI) Literature and Artificial Intelligence (AI)

Lect. dr. Daniela Aura Bogdan

Facultatea de Litere, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Résumé : *L'intelligence Artificielle est devenue une astuce de pouvoir dominant la force créatrice des mots. Des applications telles que Paperpal, Living Writer, Sudowrite, Chat GPT3 ont prouvé qu'elles pouvaient écrire un poème, voire un roman, à partir d'une simple commande transposée par l'homme à l'ordinateur. La littérature de l'avenir sera-t-elle annulée par l'Intelligence Artificielle ? La créativité humaine conservera-t-elle encore sa position de souveraineté ?*

Mots-clés : *l'Intelligence Artificielle, la littérature de l'avenir, GPT Chat, Paperpal, Living Writer, Sudowrite*

Literatura, expresia cea mai înaltă a creativității umane, o formă de comunicare și de exprimare a ideilor, sentimentelor și gândurilor prin intermediul cuvintelor bine meșteșugite. De-a lungul istoriei, literatura a fost modul prin care oamenii au reflectat lumea înconjurătoare, au explorat propriile emoții și au adus la suprafață aspecte profunde ale existenței umane. În esență, literatura este o modalitate de a ne conecta cu alții și cu noi înșine, provocând empatie, inspirație și introspecție.

Odată cu dezvoltarea tehnologiei AI, literatura, implicit creația, se află la începutul unei transformări revoluționare. Specialiștii, autorii și publicul a constatat că această tehnologie avansată de învățare automată și prelucrare a datelor poate influența literatura în mai multe moduri, inclusiv prin generarea de conținut nou, interpretarea și analiza operelor artistice, și crearea unor experiențe noi pentru public. Astăzi, algoritmi de învățare automată pot fi antrenați să creeze texte scurte, poezie sau chiar scenarii de film. Măine, probabil că ne vom abona la aplicații cu texte generate integral de inteligența artificială.

Pentru început, să definim ce înțelegem prin AI, mai ales că nu există în literatura de specialitate o definiție general acceptată. Specialiștii în domeniu spun că noțiunea este greu încadrabilă, datorită ritmului său accelerat de dezvoltare. AI este o inteligență „nebiologică, creată de om, ce are capacitatea de a îndeplini orice sarcină cognitivă, cel puțin la fel de bine ca oamenii”. Există general AI și narrow AI (capabilă să rezolve probleme predefinite, cum ar fi jocuri sau să identifice anumite imagini și să realizeze anumite operațiuni, conform unui algoritm). [Predescu O., Inteligența artificială azi, 2023, p.70] Într-o altă formulare, conceptul de AI desemnează „entitatea care are abilitatea de a percepe informații din mediul înconjurător, de a le interpreta, de a învăța din repectivele informații și de a întreprinde acțiuni pentru a-și crește șansele de a-și îndeplini cu succes obiectivele”. [Predescu O., Inteligența artificială azi, 2023, p.71] Iar experții UE au definit AI ca fiind „sisteme care manifestă comportamente inteligente, prin analizarea mediului lor înconjurător, și care iau măsuri, cu un anumit grad de autonomie, pentru a atinge obiective specifice”. [Predescu O., Inteligența artificială azi, 2023, p.71] Sistemele bazate pe AI sunt asistenți vocali, software de analiză a imaginii, motoare de căutare, sisteme de recunoaștere vocală și facială sau roboți avansați, vehicule autonome, drone sau alte aplicații. Una dintre caracteristicile fundamentale ale AI este învățarea continuă. Dicționarele rețin două definiții: „teoria și dezvoltarea sistemelor informatice capabile să îndeplinească sarcini care necesită în mod normal inteligență umană, cum ar fi percepția vizuală, recunoașterea vorbirii, luarea deciziilor și traducerea în mai multe limbi”. [English Oxford Dictionary, disponibil la <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/artificial-intelligence?q=artificial+intelligence>] și „domeniu al informaticii care dezvoltă sisteme tehnice capabile să rezolve probleme dificile legate de inteligența umană”. [<https://dexonline.ro/definitie/inteligenta>]

Astăzi, AI are o multitudine de utilizări, care ajută umanitatea să se dezvolte, să se documenteze eficient: funcția Google search sau Amazon algorithms, particularități care ne ajută să ne „structurăm” căutarea, oferind expertiză în domeniul care ne interesează. Practic, AI face munca de pre-documentare, iar motorul de recomandare bazat pe AI al Amazon poate sugera cititorilor mult mai multe cărți decât cel mai priceput librar ori bibliotecar. Printre instrumentele bazate pe inteligența artificială de interes pentru autori se numără: algoritmii de publicitate, analiza și implicarea cititorilor, motoare de căutare și de vânzare, software de traducere și conversia text-vorbire. Îngrijorarea în rândul creatorilor de conținut a crescut odată cu apariția Chat GPT. Producerea de text generat de inteligența artificială a devenit mai ușoară odată cu

aparitia GPT-3 (Generative Pre-trained Transformer, versiunea 3) în iunie 2021 - un robot conversațional, al cărui algoritm funcționează pe baza unor tipare lingvistice predictive. Mai simplu spus, pe capacitatea de a învăța – prin interacțiunea cu omul – care este succesiunea cea mai pertinentă de cuvinte într-o anumită secvență de comunicare. Un supercreier gramatical, care asociază și disociază cuvinte pentru a produce „conținut” explicativ în orice limbă. Caracterul poliglot al mașinării explică și viteza cu care serviciile sale devin globale. [Baconschi T, Inteligența artificială ca bun public global... disponibil la <https://www.libertatea.ro/opinii/inteligenta-artificiala-ca-bun-public-global-ce-pot-face-autoritatile-scoala-si-societatea-civila-pentru-a-ne-pregati-pentru-ce-urmeaza-4425596>, accesat în decembrie 2023]

Cum a pătruns AI în literatură? Prin experimente. De la crearea de softuri care să ajute la diversificarea creației artistice, până la apariția unui „robot” autor de romane. Mai multe experimente robotice-creative au fost deja puse în practică. Unul dintre cei care au reușit să facă un robot să scrie o carte, rusul Alexander Prokopovich a lansat pe piață o primă carte scrisă de un software programat să preia stilul lui Haruki Murakami, scriitor nominalizat la premiul Nobel pentru literatură în 2012 și teme din „Ana Karenina” a lui Lev Tolstoy. „Programul nu va deveni niciodată un autor propriu-zis, așa cum Photoshop nu va putea deveni niciodată Raphael”, a concluzionat, la finalul experimentului său, Alexander Prokopovich pentru St. Petersburg Times. [] „Consecințele sunt amețitoare”, spune The New Yorker într-un articol recent, “The Computers Are Getting Better at Writing”: „Indiferent de domeniul în care vă aflați, dacă se folosește limbajul, acesta este pe cale să sufere transformări uluitoare. Schimbările sunt fundamentale pentru orice metodă de vorbire și scriere care există în prezent.” [Marche Stephen, The computers are getting better at writing, disponibil la <https://www.newyorker.com/culture/cultural-comment/the-computers-are-getting-better-at-writing>, publicat la 30 aprilie 2021, consultat în noiembrie 2023]

Inevitabilul s-a produs: o inteligență artificială japoneză a conceput un mic roman, datorită căruia aproape a câștigat un concurs de talente literare. Competiția se numește Hoshi Shinichi Literary Award și acceptă participarea oamenilor și a tehnologiilor, deopotrivă, fără ca juriul să știe dinainte cui aparține lucrarea pe care o analizează. Romanul se numește **The Day A Computer Writes A Novel** și a fost scris cu ajutorul profesorului de știință computerizată, Hishoshi Matsubara. Folosind algoritmi de învățare automată, tehnologia computerizată a fost instruită cu exemple concrete pentru a afla ce este arta și ce caracteristici are. Apoi, AI a aplicat diverși algoritmi pentru a schimba / îmbunătăți creațiile umane existente sau pentru a genera o operă de artă complet nouă. Conform L.A. Times, aceeași inteligență artificială ar fi scris patru cărți, dar doar una a ajuns pe masa juriului. [Schaub Michael, Is the future award-winning novelist a writing robot?, disponibil la <https://www.latimes.com/books/jacketcopy/la-et-jc-novel-computer-writing-japan-20160322-story.html>, publicat la 22 martie 2016, consultat în noiembrie 2023]

Matsubara a furnizat robotului subiectul și câteva personaje, însă computerul a făcut munca grea - scrierea efectivă a textului. "M-am răsuțit de bucurie, pe care am experimentat-o pentru prima dată și am continuat să scriu cu entuziasm. Ziua în care un computer a scris un roman. Calculatorul, punând ca prioritate urmărirea propriei bucurii, a încetat să mai lucreze pentru oameni," este fraza de încheiere a romanului scris de AI. Deși producția artistică a trecut de prima etapă de selecție, nu a câștigat premiul cel mare. Cu toate acestea, cartea l-a impresionat pe romancierul de science-fiction Satoshi Hase, care a declarat: "Am fost surprins de această lucrare, deoarece era un roman bine structurat. Dar mai sunt câteva probleme de depășit pentru ca un text scris de o mașină să câștige premiul, iar acestui text îi putem reproșa descrierea personajelor". [Schaub Michael, Is the future award-winning novelist a writing robot?, disponibil la <https://www.latimes.com/books/jacketcopy/la-et-jc-novel-computer-writing-japan-20160322-story.html>, publicat la 22 martie 2016, consultat în noiembrie 2023]

Tot în domeniul literar, în 2017, Google a creat un poem în cadrul unor experimente de inteligență artificială. Mai exact, Google a vrut să îmbunătățească acuratețea gramaticală a motorului de inteligență artificială și i-au dat să citească 2.685 de romane de dragoste, apoi motorului-robot i s-a cerut să scrie o poezie, iar rezultatul este cel de mai jos:

“there is no one else in the world.

there is no one else in sight.

they were the only ones who mattered.

they were the only ones left.

he had to be with me.

she had to be with him.
i had to do this.
i wanted to kill him.
i started to cry.
i turned to him.”

Motorul-robot a reținut sintagme și corelările făcute între acestea de autorii-oameni. Apoi, în baza unui algoritm, care nu a fost dat publicității, a făcut propriile corelații. Ca experiment dadaist, poate suna a poezie și amintește foarte mult de încercările de traducere automată realizate de softuri mai mult sau mai puțin performante. [Află cum Inteligența Artificială (AI) poate dezvolta literatura, publicat de Smart City România la 8.12.2017, disponibil la <https://arsc.ro/afla-cum-inteligența-artificială-ai-poate-dezvolta-literatură/>, consultat în decembrie 2023]

În prezent, tinerii sunt fascinați de procesul prin care poezia poate fi produsă cu ajutorul AI, iar editorii sunt mulțumiți că, astfel, genul liric nu le rămâne străin adolescenților. Aplicația Spotify s-a folosit de AI pentru a transforma titlurile melodiilor în poezii de Ziua Îndrăgostiților, cu rezultate care au fascinat o mulțime de abonați. La BotPoet.com @scarschwartz și @benjaminlaird s-a organizat un test inedit, în care cititorii au fost invitați să răspundă la întrebarea "Bot sau nu?", ghicind astfel dacă poemul a fost scris de un om sau de un computer. În cinematografie, scenariștii se folosesc deja de AI, iar o serie de filme au fost produse având la bază scenarii scrise de o formă de inteligență artificială. AI este utilizată pentru a genera lucrări și în domeniul jurnalismului. La The Washington Post și la alte ziare din SUA, AI este din ce în ce mai mult folosită pentru a genera primele schițe de jurnalism sportiv. Inteligența artificială este încă departe de a scrie un roman coerent, după cum o demonstrează suprarrealistul "Harry Potter and the Portrait of What Looked Like a Large Pile of Ash", povestea pe care echipa de la Botnik a obținut-o atunci când a introdus cele șapte romane Harry Potter prin intermediul tastaturii de text predictiv. JK Rowling nu trebuie să intre în panică, deocamdată! Viitorul este mai aproape la Hollywood, unde analiza datelor este folosită acum pentru a prezice succesul unui film de lung metraj.

Așadar, trebuie romancierii și poeții să se îngrijoreze că își vor pierde locul de muncă, în favoarea AI? Vom ajunge în viitor să citim cărți scrise de roboți? Și dacă da, cum vor arăta ele? Criticul Nicolae Manolescu pledează, într-un interviu pe această temă, pentru ideea că oricât de sofisticată ar deveni inteligența artificială, aceasta n-o va înlocui pe cea umană. Cu alte cuvinte, noile tehnologii nu vor putea înlocui mintea omului, mai ales pe tărâmul literaturii. *„Inteligența Artificială poate tulbura lumea, dar, sper, să nu o supună. Prea multă cultură s-a creat în ultimele două mii de ani, ca să poată fi înghițită de niște metale cu însușiri aparte. Dar să nu uităm că societatea postmodernă devine, pe zi ce trece, o societate fără minte. Cred că inteligența artificială nu-i face pe oameni mai inteligenți. Genialitatea și singularitatea poetului nu va putea fi egalată de roboți, va rămâne o particularitate a omului.”* [Gheorghe Pârjă, Nicolae Manolescu și Inteligența Artificială, disponibil la <https://www.graiul.ro/2023/05/04/nicolae-manolescu-si-inteligența-artificială/>, publicat la 4 mai 2023, accesat în decembrie 2023]

Pe de altă parte, mulți romancieri și scriitori de povestiri scurte au încorporat deja AI-ul în poveștile lor, inspirându-se din știrile și lumea din jur. Unele romane care abordează subiectul AI-ului includ: „Sike” de Fred Lunkzer (o poveste despre un psihiatru AI), Do You Remember Being Born?” de Sean Michaels (în care un poet colaborează cu o companie de poezie AI) și „Awakened” de A.E. Osworth (o ficțiune despre o vrăjitoare gay și AI). Alți autori folosesc inteligența artificială pentru a explora emoții umane, de exemplu, „Animal Instinct” de Amy Shearn vorbește despre ideea de a crea un partener ideal prin combinarea celor mai bune calități ale diferitelor persoane întâlnite prin intermediul aplicațiilor de dating. [Fiction writers fear rise of AI, but also see it as a story to tell, disponibil la <https://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/fiction-writers-fear-rise-of-ai-but-also-see-it-as-a-story-to-tell/articleshow/102702783.cms?from=mdr>, publicat la 14 august 2023, accesat în decembrie 2023]

Pe lângă faptul că scriu despre AI, unii autori colaborează efectiv cu AI-ul pentru a-și crea operele. Jurnalistul Stephen Marche a folosit AI-ul pentru a scrie nuvela „Death of an Author”, inspirându-se din alți autori renumiți. În ansamblu, cu sprijinul AI, oamenii care scriu frecvent, chiar și profesioniștii în ale scrisului au început să caute scurtături care să le facă această operațiune mai ușoară. Există pe piață mai multe softuri ajutătoare, care promit nu doar o îmbunătățire a rezultatului final, ci și un ajutor de nădejde în creative writing. Astfel, aplicația **Paperpal** pentru Word se prezintă ca un asistent important al ... filologilor

și cercetătorilor. „Antrenat pe baza a milioane de articole academice publicate și a peste 20 de ani de expertiză în corectarea limbii de către editori academici profesioniști, Paperpal, un asistent de scriere AI pentru cadrele universitare, oferă precizie umană adaptată la viteza mașinii”, se arată în prezentarea Paperpal pentru Word. Aplicația dispune și de un Paperpal Copilot, un asistent folosit pentru a genera schițe, titluri sau pentru a oferi soluții celor aflați în pană de idei. Ba chiar acesta poate rescrie textul, pentru a rafina tonul sau pentru a dinamiza stilul. Am depășit, deci, lumea asistentului care verifică textul din punct de vedere gramatical/lingvistic, mai nou există softuri care îl ajută pe scriitor să livreze conținut original, fiabil și de înaltă calitate. Cel puțin aceasta este promisiunea pe hârtie! “Paperpal este un instrument de scriere AI pentru cercetători, care îi ajută să înțeleagă convențiile de scriere academică, sugerând corecții lingvistice precise fără a modifica referințele, ecuațiile, termenii tehnici și cuvintele care nu sunt în limba engleză. Folosiți Ask Paperpal, instrumentul nostru generativ de inteligență artificială pentru scriere academică, ca să găsiți idei și să primiți asistență cu privire la subiecte, idei de prezentări și sfaturi de cercetare direct în Word, pentru o experiență de scriere fără cusur! De asemenea, Paperpal poate oferi o traducere academică precisă: funcția de traducere academică a Paperpal poate detecta conținutul scris în peste 25 de limbi străine și îl poate traduce instantaneu în limba engleză, ceea ce vă permite să vă concentrați asupra cercetării dumneavoastră, în timp ce noi vă perfecționăm redactarea”, se arată în prezentarea softului. [<https://paperpal.com>, accesat în decembrie 2023]

Un alt ucenic de nădejde este **Living Writer** – un soft ce permite organizarea simplă a scriiturii, dispunând de elemente inteligente ce ușurează procesul de compunere a textului. Spre exemplu, când se tastează numele personajului, soft-ul afișează, totodată, informații esențiale despre el (cum arată, câți ani are, care este personalitatea lui etc.) sau detalii esențiale ce îl implică în logica poveștii. Alte softuri, cum ar fi **Scrivener**, oferă mai multă flexibilitate în tehnoredactare și ajută la organizarea scriiturilor „dezordonate”, păstrând firul acțiunii, indiferent că dacă astăzi utilizatorul scrie despre un nou personaj, iar mâine compune deja finalul romanului. **Write! Pro, Byword, IA Writer, Vellum, Bookwizz** sunt alte câteva programe de scris cărți special concepute pentru autori, ce conțin cam aceleași caracteristici: scurtături și automatisme special create pentru a putea structura rapid și ușor o carte, capacitatea de a face backup automat la tot ce se scrie, astfel încât autorul să nu piardă munca unei zile, „butoane” care ușurează procesul de concepere a textului, capacitatea de a pune la dispoziția autorului toate notițele, pe care în mod normal le-ar fi scris pe foi separate sau pe un stick ori hard extern, ba chiar și funcția de transformare a vocii în text. Unele softuri contabilizează numărul de cuvinte pe care un scriitor s-a învoit să le scrie pe zi, adică structurează și organizează munca de creație și îl ajută pe acesta să fie consecvent. Instrumentele de inteligență artificială elimină cele mai plictisitoare aspecte ale muncii de creație și oferă soluții mai creative în organizarea textului.

Lansarea **Sudowrite**, o uncaltă AI atașată GPT 3 pentru generarea de romane, a fost văzută ca o oportunitate pentru ca toată lumea să-și îndeplinească aspirațiile de scriere creativă. Pentru că Sudowrite este o aplicație interesantă, care ajută pe oricine să devină scriitor. Într-o demonstrație pe youtube, aflăm că Sudowrite poate transforma un script într-o carte în regulă, cu personaje, acțiune și dialog. Practic, utilizatorul scrie în fereastră cum și-ar dori să dezvolte subiectul, în câteva idei, iar aplicația lucrează pentru el. Interesant este și faptul că Sudowrite te ajută, ca scriitor, să îți descrii personajele. Dacă îți alegi un personaj și dorești ca softul să te ajute în descrierea lui, nu trebuie decât să dai un click pe funcția **DESCRIBE** și ai la dispoziție, într-o secundă mai multe variante, câte una pentru toate simțurile: vizual, olfactiv, auditiv, tactil, din punctul de vedere al gustului, ba chiar și ...metaforic. Aplicația schimbă perspectiva – poate trece de la persoana a III-a la o relatare la persoana I și scrie sau re-scrie povestea în funcție de comenzile pe care le primește. Interesantă este și funcția **BRAINSTORM** – aici aplicația furnizează mai multe idei în vederea dezvoltării subiectului, posibile soluții de rezolvare a tramei și diferite feluri de a trata o idee de scriitură. Iar cu butonul **STORY TOOLS**, utilizatorul poate răsturna povestea, poate adăuga noi personaje sau transforma totul într-un poem. Pentru cei interesați, aplicația are și o funcție prin care transformă pasajele scrise în mesaje scurte, numai bune de postat pe Twitter! Scrisul este întotdeauna o provocare, iar instrumentele de IA pot fi de ajutor. „Unii dintre noi adoră să editeze și să revizuiască, dar le este greu să aștearnă primul cuvânt pe hârtie, alții scriu cu ușurință dar nu revizuiesc. Unii se împotmolesc la mijloc, alții își smulg părul din cap aproape de final. Părerea mea este că, așa cum un software de verificare ortografică și gramaticală ne-a ridicat o parte din poveri de pe umeri, un software de scriere poate face același lucru atunci când suntem blocați într-o scenă, ne luptăm să descriem un obiect,

un personaj ori un decor sau pur și simplu nu suntem siguri cum să injectăm ceva nou într-o linie de intrigă obosită", explică Amit Gupta, creatorul Sudowrite.com. [<https://www.youtube.com/watch?v=cDL06FyMeZY>, accesat în decembrie 2023]

Ar mai fi ceva interesant de discutat, legat de faptul că am putea lectura literatură scrisă de AI: dacă tehnologia AI se bazează pe date existente, cum poate crea ceva original, inovator? Criticii tehnologiei AI spun că aceasta efectuează sarcini specifice, trasate clar de cel care o folosește, nu are imaginație sau creativitate în sensul uman al cuvântului! Cu toate acestea, pot exista câteva moduri prin care AI ajută la generarea de conținut nou și inovator, chiar dacă se bazează pe date existente:

- combinarea și remixarea datelor: în cazul artei, un algoritm de învățare automată poate fi instruit să combine elemente de la diferiți artiști sau să creeze un amalgam de stiluri, dând naștere unei opere noi;
- îmbunătățirea calității: AI poate fi utilizat pentru a îmbunătăți calitatea lucrărilor existente sau pentru a adăuga detalii noi. De exemplu, în fotografia sau designul grafic, tehnologiile AI pot îmbunătăți rezoluția, pot retușa imagini și pot crea efecte inedite;
- generarea de idei sau concepte: AI poate sugera idei sau concepte inovatoare pe baza analizei datelor existente. Acest lucru se aplică, de exemplu, în generarea de texte creative, unde un algoritm poate oferi variante de povești sau poezii în funcție de datele cu care a fost antrenat;
- găsirea de modele sau tendințe ascunse: Prin analiza masivă a datelor existente, AI poate descoperi modele sau tendințe care pot servi ca bază pentru noi descoperiri sau inovații în diverse domenii;

A doua întrebare care se pune în lume, în legătură cu conținutul generat de AI este legată de drepturile de autor și implicațiile etice. „*Merită să luăm aminte la riscul existențial la care IA expune toată umanitatea, fie prin celebra <<singularitate>> (când IA dobândește inițiativa), fie printr-o segregare absolută între oamenii cu acces la superputerea IA și majoritatea rămasă pe tușă. Se preconizează ușor atât bătălia dintre giganții digitali, cât și riposta legislativă a statelor, care vor încerca să gestioneze juridic complexele probleme deschise de extinderea IA.*” [Baconschi T., Inteligența artificială ca bun public global. Ce pot face autoritățile, școala și societatea civilă pentru a ne pregăti pentru ce urmează?, publicat la 24 februarie 2023, disponibil la Inteligența artificială ca bun public global. Ce pot face autoritățile, școala și societatea civilă pentru a ne pregăti pentru ce urmează?, consultat în decembrie 2023]

Problemele etice sunt întotdeauna complexe, iar controversele legate de unele forme de inteligență artificială sunt abia la început. În SUA, doi autori nord-americani, Mona Awad și Paul Tremblay au intentat deja un proces împotriva OpenAI, susținând că organizația a încălcat legislația privind drepturile de autor prin copierea unor porțiuni mari de text care are deja autori consacrați și prin extragerea de informații din lucrări publicate, pentru a antrena AI.

Authors Guild, cea mai mare organizație profesională a scriitorilor din SUA, a trimis o scrisoare deschisă către directorii executivi ai OpenAI, Alphabet, Meta, Stability AI și IBM, semnată de peste 10.000 de scriitori, prin care au cerut ca utilizarea materialului protejat prin drepturi de autor să nu se mai poată face fără permisiune, iar scriitorii să fie compensați echitabil pentru utilizarea trecută și continuă a lucrărilor lor în antrenarea AI. La fel cum s-a procedat în cazul publicării digitale a cărților electronice și audio, scriitorii spun că trebuie găsite modalități de a lucra cu noile tehnologii, în timp ce legislația se construiește din mers. Pentru a genera text, AI trebuie mai întâi să se folosească de cuvintele altcuiva, deci cine deține drepturile de autor asupra lucrărilor care rezultă din acest proces? În timp ce juriștii sunt în plină dezbateră a subiectului, încercând mai întâi să distingă între creațiile generate de AI și cele asistate de aceasta, s-a convenit asupra obligativității ca un autor să admită în prefață sau pe coperta cărții dacă a fost ajutat/asistat de o formă de inteligență artificială la scrierea/realizarea operei de artă.

„În dreptul UE s-au impus, prin ultima directivă în materie – 2019/790, numită „Digital Single Market”, din 17 aprilie 2019 – două excepții de *text and data-mining* (căutare de texte și de date, respectiv procesul urmat de tehnologiile IA pentru a extrage cunoștințe), unde aplicarea dreptului e suspendată; prima e în mod exclusiv în beneficiul cercetării academice, a doua e mai largă, pentru toate folosințele (inclusiv cele comerciale); ea corespunde cu adevărat ipotezei descrise de învățare (prin inteligența artificială). Dar câmpul său de aplicare foarte larg a fost contrabalansat de posibilitatea pentru titularii drepturilor a unui „out-put” (opțiunea de retragere a operelor). Aceștia din urmă pot, *via* unui procedeu lizibil automat, să semnalizeze că nu dorește ca respectivul conținut să fie valorificat astfel. Ceea ce poate explica de ce anumite platforme solicită creatorilor să se pronunțe dacă acceptă sau se retrag când se creează astfel de situații. Nu se poate deci utiliza în mod liber conținuturile protejate pentru a <<hrăni>> o tehnologie IA

când e vorba de învățare, decât dacă se încadrează într-una din excepțiile admise”. [Mircea Duțu, Există un drept al inteligenței artificiale?, publicat la 19.01.2023, disponibil la <https://www.juridice.ro/essentials/6380/exista-un-drept-al-inteligenței-artificiale>, consultat în decembrie 2023]

Am plecat de la percepția că niciodată un robot nu va scrie o carte în locul unui autor și am ajuns la ideea că, în curând, un computer ar putea câștiga Premiul Nobel pentru literatură. Deocamdată, însă, concluzia acestei lucrări este că AI poate fi o unealtă prietenoasă pentru scriitori, dacă aceștia o folosesc cu moderație. Deși AI poate ajuta la generarea de conținut nou și inovator, este important să subliniem că rolul său este, deocamdată, limitat. Creativitatea umană rămâne unică și complexă, având o adâncime emoțională și intelectuală care încă depășește capacitățile tehnologiei. Este clar că instrumentele de inteligență artificială vor schimba, în viitorul foarte apropiat, modul în care societatea apreciază anumite tipuri de scrieri și scriitori, precum și modul în care scriitorii se vor conecta cu cititorii.

Referințe bibliografice

- ***, *Află cum Inteligența Artificială (AI) poate dezvolta literatura*, publicat de Smart City România la 8.12.2017, disponibil la <https://arsc.ro/afla-cum-inteligența-artificială-ai-poate-dezvolta-literatură/>
- ***, *AI for Authors: Practical and Ethical Guidelines*, scris de Alianța Autorilor Independenți, publicat la 31 decembrie 2022, disponibil la <https://selfpublishingadvice.org/ai-for-authors-guidelines/>
- ***, *Cum scriu roboții literatura. Poți deosebi o poezie a unui scriitor față de alta a unui calculator?*, publicat de Tech School la 3.11.2012, disponibil la <https://stirileprotv.ro/techschool/cum-scriu-robotii-literatura-poti-deosebi-o-poezie-a-unui-scriitor-fata-de-alta-a-unui-calculator.html>
- ***, *English Oxford Dictionary*, disponibil la <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/artificial-intelligence?q=artificial+intelligence>
- ***, *Fiction writers fear rise of AI, but also see it as a story to tell*, publicat la 14 august 2023, disponibil la <https://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/fiction-writers-fear-rise-of-ai-but-also-see-it-as-a-story-to-tell/articleshow/102702783.cms?from=mdr>
- ***, *Is Copyright Broken? Part 3: Artificial Intelligence and Author Copyright*, scris de Alianța Autorilor Independenți, publicat la data de 17 august 2020, disponibil la <https://selfpublishingadvice.org/artificial-intelligence-and-author-copyright/>
- Baconschi, Teodor, *Inteligența artificială ca bun public global. Ce pot face autoritățile, școala și societatea civilă pentru a ne pregăti pentru ce urmează*, disponibil la <https://www.libertatea.ro/opinii/inteligența-artificială-ca-bun-public-global-ce-pot-face-autoritățile-scoala-si-societatea-civilă-pentru-a-ne-pregati-pentru-ce-urmeaza-4425596>
- Duțu, Mircea, *Există un drept al inteligenței artificiale?*, publicat la 19.01.2023, disponibil la <https://www.juridice.ro/essentials/6380/exista-un-drept-al-inteligenței-artificiale>
- Frackiewicz, Marcin, *Artificial intelligence, ChatGPT, News*, publicat la 23 octombrie 2023, disponibil la <https://ts2.space.ro/impactul-inteligenței-artificiale-asupra-literaturii-si-creativității/>
- <https://dexonline.ro/definitie/inteligența>
- <https://www.youtube.com/watch?v=cDLo6FyMeZY> – prezentare Sudowrite
- Marche, Stephen, *The computers are getting better at writing*, publicat la 30 aprilie 2021, disponibil la <https://www.newyorker.com/culture/cultural-comment/the-computers-are-getting-better-at-writing>
- Pârjă, Gheorghe, *Nicolae Manolescu și Inteligența Artificială*, publicat la 4 mai 2023, disponibil la <https://www.graiul.ro/2023/05/04/nicolae-manolescu-si-inteligența-artificială/>
- Predescu, Ovidiu, Predescu, Ovidiu Roland *Inteligența Artificială azi. O perspectivă a dreptului, a drepturilor omului, a eticii și nu numai*, editura Universul Juridic, București, 2023.
- Schaub, Michael, *Is the future award-winning novelist a writing robot?*, publicat la 22 martie 2016, disponibil la <https://www.latimes.com/books/jacketcopy/la-et-jc-novel-computer-writing-japan-20160322-story.html>.